

2.12.2011

Dnro 3457/4/10

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Juha Niemelä

OMAEHTOISTA OPISKELUA KOSKEVAN RATKAISUN PERUSTELEMINE

1 KANTELU

Kantelija arvosteli 4.10.2010 päivätyssä kirjoituksessaan Turun työ- ja elinkeinotoimiston menettelyä työttömyysetuudella tuettua opiskelua koskevassa asiassa. Kantelija kertoi hakeneensa sanottua etuutta opiskeluihin Turun yliopiston ranskan kielen kääntämisen ja tulkkauksen linjalla. Te-toimisto on kuitenkin kieltäytynyt myöntämästä työttömyysetuutta hänen opintoihinsa.

Kantelijan mielestä toimisto on syyllistynyt harkintavallan väärinkäyttöön ja hänen perusoikeuksiansa loukkaamiseen. Lisäksi toimiston ratkaisun perustelut ovat hänen mielestään puutteelliset. Kantelija on myös ilmaissut näkemyksensä, että omaehtoisen opiskelun tukemista koskevat säännökset ja niistä annetut ohjeet asettavat ihmiset eriarvoiseen asemaan.

- - -

3 RATKAISU

3.1 Työ- ja elinkeinotoimiston selvitys

Turun työ- ja elinkeinotoimisto toteaa selvityksensä aluksi, että asiakkailla ei ole subjektiivista oikeutta opiskella työttömyysetuudella tuetussa omaehtoisessa opiskelussa.

Toimiston mukaan kantelijan kohdalla asiasta päättänyt valintaryhmä oli yksimielinen. Toimiston mukaan kokonaan uusien yliopisto-opintojen tukemisessa on noudatettu melko tiukkaa linjaa. Tukiaika niissä on yleensä lyhyt verrattuna koulutuksen kokonaisaikaan. Uusien yliopisto-opintojen tukemiseen pitää lisäksi olla erityinen peruste. Kantelijan kohdalla tällaista perustetta ei valintaryhmän mukaan ollut. Toimisto toteaa selvityksessään lisäksi, että Turun te-toimiston alueella on huomattava määrä humanisteja työttömänä ja etenkin kielten parista valmistuneita. Toimisto ilmoittaakin katsoneensa päätöstä tehdessään, että opinnot eivät merkittävästi edesauta kantelijan työllistymistä.

3.2 Työ- ja elinkeinoministeriön näkemykset

Ministeriön on lausunnossa selostanut asiassa sovellettavia säännöksiä. Se katsoo, että Turun te-toimiston kantelijalle antama ratkaisu on lopputulokseltaan oikea.

Ministeriö kiinnittää kuitenkin lausunnossaan huomiota siihen, että toimisto antoi kantelijalle aluksi ratkaisun, jossa se perusteli kielteistä ratkaisua viittaamalla siihen, että uusien yliopisto-opiskeluiden tukeminen edellyttää erityistä syytä. Tämän jälkeen toimisto antoi vielä toisen ratkaisun, jossa se totesi, ettei työttömyysetuuden ole tarkoitus korvata opintotukea ja muita opintojen aikaisia tukimuotoja.

Ministeriön mukaan toimiston ensimmäisen ratkaisun perustelua voidaan pitää riittävänä. Se toteaa kuitenkin, että toimisto olisi voinut mainita myös sen, etteivät opinnot sen näkemyksen mukaan olennaisesti paranna kantelijan työllistymismahdollisuuksia ja kertoa myös lyhyesti alan työllistymisnäky- mistä. Ministeriön lisäksi, että kantelija on kantelukirjoituksensa perusteella ollut kuitenkin tietoinen toimiston ratkaisun perusteluista näiltä osin.

- - -

Viittasin ministeriölle toimittamassani lausuntopyynnössä myös loppuvuodesta 2010 antamiini kante- luratkaisuihin ja siihen, että ministeriö oli tuolloin ilmoittanut keräävänsä te -toimistoilta palautetta omaehtoista opiskelua koskevien säädösten soveltamisesta. Ministeriö ilmoittaa lausunnossaan päi- vittäneensä saamansa palautteen johdosta antamaansa ohjetta työnhakijan omaehtoisesta opiske- lusta työttömyysetuudella. Uusi ohje tuli voimaan 1.3.2011. Ministeriön mukaan siinä otettiin myös huomioon antamissani ratkaisuihin esittämäni näkökohdat liittyen ratkaisun tekemistä mahdollisim- man aikaisessa vaiheessa, sen tekemistä muutoin kuin yksittäisten virkamiesten toimesta sekä kiel- teisen ratkaisun perustelujen ilmoittamisesta kirjallisesti työnhakijalle.

3.3

Toimiston menettelyn arviointia

Käytettävissäni olevan selvityksen perusteella katson, että Turun työ- ja elinkeinotoimisto on ratkais- sut kantelijan asian sille laissa säädetyn harkintavallan puitteissa. Toimisto on myös ratkaissut asian asianmukaisesti useamman henkilön muodostamassa valintaryhmässä ja ilmoittanut ratkaisustaan kirjallisesti kantelijalle.

Toimiston kirjallisen ratkaisun perustelut eivät kuitenkaan käsitykseni mukaan kaikilta osin täytäneitä vaatimuksia, joita kirjalliselta ratkaisulta voidaan edellyttää. Tältä osin totean, että vaikka te-toimiston omaehtoista opiskelua koskeva ratkaisu ei olekaan sellainen päätös, josta voisi hakea muutosta, sen perusteluiden voidaan kuitenkin edellyttää täyttävän ne vaatimukset, joista säädetään hallintolain 45 §:ssä. Hallintolain esitöiden mukaan hallintolain mukaisia päätöksiä ovat kaikki sellaiset ratkaisut, joilla on asian käsittelyn päättävä vaikutus. Käsitykseni mukaan myös ratkaisu, jossa te-toimisto kat- soo, että hakijan opiskelua ei voida sisällyttää hänen työllistymissuunnitelmaansa työttömyysturvalla tuettavaksi opinnoksi, päättää sanotun asian käsittelyn. Näin ollen toimiston tuleekin nähdäkseni pe- rustella ratkaisunsa mainitsemalla siinä seikat ja selvitykset, jotka ovat vaikuttaneet ratkaisuun ja mainittava sovelletut säännökset. Nämä asiat ovat nähdäkseni sisällöltään samoja, joita ministeriö on lausunnossaan katsonut, että ratkaisun tulisi sisältää (säännös, työnhakijan esittämät perustelut ja toimiston harkitsema lopputulos).

Käsitykseni mukaan Turun te-toimiston olisi tullut jo kantelijalle antamassaan ensimmäisessä ratkai- sussa tuoda esiin niitä seikkoja, joita se on myöhemmin ja myös tämän kantelun johdosta antamas- saan selvityksessä tuonut esiin. Pidän työnhakijan oikeusturvan kannalta tärkeänä, että hän saa tie- don niistä perusteista, jotka ovat toimiston kielteisen näkemyksen taustalla. Käsitykseni mukaan rat- kaisujen asianmukainen kirjallinen perusteleminen auttaa myös työvoimaviranomaisia seuraamaan omaa ratkaisukäytäntöään ja varmistamaan paremmin sen yhdenmukaisuuden.

Lisäksi totean vielä, uudistaen aiemmin antamissani ratkaisussani esittämäni näkemyksen, että nähdäkseni on selvää, että ratkaisujen asianmukaisten ja riittävien perustelujen kirjoittamista ei saa vaikeuttaa sellainen tekninen seikka kuten esimerkiksi tiedostossa käytettävissä olevan tilan rajallisuus. Toimistojen on löydettävä tällaisiin ongelmiin ratkaisut, tarvittaessa ministeriön avulla.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.3 esittämäni käsitykset esittämäni käsitykset Turun työ- ja elinkeinotoimiston tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän sille jäljennöksen tästä päätöksestäni.
